روزگار پررونق خرافه!

گروه اجتماعی- حسن طباطبایی

آخرین آمار وزارت بهداشت مربوط به سال ۹۳ است که نشان می‌دهد، حدود ۱۰ درصد از جمعیت کشور یعنی هشت میلیون نفر، دست‌کم سالانه یک بار به خرافاتی مثل فالگیری و رمالی پناه می‌برند! همچنان نمونه‌های بسیاری برای آن در لابه‌لای اخبار نشریات و شبکه‌های اجتماعی وجود دارد و سال‌هاست به عنوان کسب و کاری پررونق سر از فضای آنلاین هم درآورده است.

این اتفاق با قدمتی طولانی مختص به ایران نیست و در بسیاری از کشورهای دنیا طرفداران بسیاری دارد. اما آنچه داغی بازار فالگیری و خرافات در ایران را از بقیه نقاط جهان متمایز می‌کند، فراگیری این تجارت پرسود در شهرهای کوچک و بزرگ است، به‌نحوی که فرد فالگیر برای خود دفتر و منشی دارد و با تعیین وقت قبلی، هزینه گزافی از مراجعانش دریافت می‌کند. ازقضا اغلب مراجعه‌کنندگان را زنان و از میان آن‌ها هم قشر تحصیل‌کرده و مرفه جامعه تشکیل می‌دهند.

یافتن توضیحی برای علت گسترش این پدیده که به نظر می‌رسد در سال‌های اخیر وسیع‌تر هم شده، در حیطه کاری متخصصین علوم اجتماعی است و جامعه روزبه‌روز بیشتر در این باتلاق فرو می‌رود. با نیم‌نگاهی بر خرابی‌هایی که در این زمینه منتشر شده به زنی در اصفهان می‌رسیم که «برای جلب محبت همسرش، چهار گنجشک مرده را به مبلغ ۶۰۰ هزارتومان از یک رمال خرید، به توصیه رمال با گنجشک‌های مرده برای همسرش غذا پخت، و پس از خوردن گنجشک‌های محبت افزا مسموم شد و کارش به بیمارستان کشید، اما درنهایت جان سالم به دربرد. در قم زنی برای جلوگیری از ازدواج مجدد همسرش و نجات خانواده‌اش از خطر اجانه، ۹۰۰ میلیون تومان به یک رمال پول داد و بعد از آنکه فهمید چه کلاهی برسرش رفته از رمال شکایت کرد. یک بانه‌ای ۱۸ نفره تحت پوشش فالگیری و رمالی با ایجاد تصادفات ساختگی به کلاهبرداری از شرکت‌های بیمه اشتغال داشتند، این گروه به کلاهبرداری به مبلغ ۶۰۰ میلیارد ریال از شرکت‌های بیمه در شهرستان نجف‌آباد اعتراف کردند.» خبرهایی از این دست در شبکه‌های اجتماعی یا سایت‌های خبری به‌فراوانی موجود است و طبیعتا دلیل اصلی فراگیری طالع‌بینی و فالگیری آنلاین این است که آدمی در شرایط مبهم و پراضطراب و گاهی برای غلبه بر ناتوانی‌هایش، به فالگیری و کف‌بینی روی می‌آورد.

تسلیم شدن در برابر مشکلات!

مریم امیری، روانشناس بالینی در این باره معتقد است که معمولا افراد به صورت آگاهانه تصمیم می‌گیرند به فالگیر مراجعه کنند. اما علت اصلی مراجعه افراد می‌تواند انگیزه‌های مختلفی باشد که فرد از آن‌ها آگاهی ندارد. علت‌هایی که در ناخودآگاه فرد وجود دارد. افراد باورمند به فال و فالگیری، احتمالا به توانایی‌های خود برای تغییر زندگی‌شان اعتمادی ندارند. گاهی اوقات این حس ناتوانی به حدی در فرد قوی است که تسلیم مشکلات می‌شود و تلاشی برای حل آن نمی‌کند. احتمالا این نوع افراد تصور می‌کنند همه چیز در این دنیا از پیش ساخته شده و خود فرد، نقشی در ساختن آینده‌اش ندارد. با چنین ذهنیتی است که برای دانستن آینده کنجکاو می‌شوند. از طرف دیگر به اتفاقاتی که در زندگی‌شان می‌افتد، اطمینانی ندارند و تلاش می‌کنند از طریق مراجعه به فالگیر عدم اطمینانشان را از بین ببرند که همین امر به کاهش استرس‌شان منجر می‌شود. اگرچه همین افراد هراسانند که چیزهای نگران‌کننده‌ای درباره زندگی خود بشنوند.

این روانشناس تأکید می‌کند: گاهی اوقات برخی افراد عمیقا به فاگیری باور دارند و براساس اظهارات فالگیر برنامه زندگی‌شان را تنظیم و یا بر آن اساس تصمیم‌گیری می‌کنند. معمولا افرادی که به شکل افراطی به دنبال فال و فالگیری هستند، احساس می‌کنند از درون کنترلی بر زندگی خود ندارند و همین نقطه ضعف می‌تواند منبع وانگیزه‌ای قوی باشد که فرد را وادار کند تا به فال و یا شانس باور داشته باشد. افرادی با چنین ویژگی‌هایی از فال و یا فالگیر به عنوان نیروی بیرونی و غیر استفاده می‌کنند که می‌تواند به آن‌ها در کنترل زندگی و آنچه که آرزو دارند کمک کند! اقدام به رمالی، دعانویسی، فال چهره، ارتباط با جنه، فال برنج، دعای مجرب، انجام طلسم و ابطال سحر، فال چایی، فال قهوه، فال ترکیبی آینده، پیش‌بینی اتفاقات آینده، فال رسیدن دو عاشق و بسیاری از رمز و راز خوانی‌های فریبنده دیگر، در سال‌های اخیر با ادعای حل مشکلاتی مانند بیکاری، ازدواج، طلاق و افزایش مهر و محبت در فضای مجازی رشد فزاینده‌ای داشته است.

مطابق گزارش منتشرشده از سوی مرکز تشخیص و پیشگیری از جرائم سایبری پلیس ناجا، در سال ۹۸، تعداد ۱۳۴۶ مورد از صفحه‌های اینستاگرامی و کانال‌های تلگرامی فعال در حوزه فالگیری توسط این نیرو رصد شده که این آمار بیش از شیوع ویروس کرونا در کشور، افزایش یافته که بیش از همه از بی اطمینانی روندهای اقتصادی و اجتماعی حکایت دارد.

چه کسانی سراغ فالگیری می‌روند؟

متین رمضان خواه، جامعه‌شناس ویژوه‌گر اجتماعی سال‌ها پیش دلایل گرایش مردم به فالگیری را تبیین کرده است. او در پاسخ به پرسش فرارو که چه کسانی سراغ فالگیری می‌روند، این موضوع را از دو وجه قابل بررسی دانسته و عنوان کرده، پیش‌بینی آینده و خبر از وضعیت پیش روی همواره در تمامی جوامع مطرح بوده، چراکه از یک سو ذات انسانی به دنبال مطلع شدن از آینده پیش رو است، و از طرفی پیش‌بینی آینده به افراد و به جوامع امکان برنامه‌ریزی می‌دهد. زمانی که فردی دانددوضعیت او در ماه، سال و یا دهه آتی چه خواهد بود، دست به انتخاب‌هایی می‌زند که بیشترین منافع را برایش فراهم کند و جوامعی موفق‌ترند که امکان پیش‌بینی روندهای سیاسی، اجتماعی و اقتصادی جامعه خود و دیگر جوامع را در اختیار داشته باشند.

رمضان‌خواه با تفکیک افرادی که توان پیش‌بینی آینده را دارند و کسانی که این توان را ندارند گفته است: افرادی که فرصت‌ها و موقعیت‌های بیشتری را در اختیار دارند، و توان پیش‌بینی پذیری بالاتری را در دست دارند جزو گروهی قرار می‌گیرند که کمتر به این روش‌ها متوسل می‌شوند.

بنابراین کسانی که توان بیشتری در درک و پیش‌بینی روندهای آتی سیاسی و اقتصادی دارند، مردان و پس از آن زنانی که فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی دارند به دلیل دسترسی به اطلاعات و آگاهی از تغییرات و حضور در گفت‌وگوهای متن در جامعه، گروه‌های سیاسی و فعالان اقتصادی-اجتماعی که در کنار دسترسی اطلاعاتی امکان اعمال تصمیم را دارند، در این دسته قرار می‌گیرند.

این موضوع را می‌توان این گونه هم تبیین کرد که انسان در سطح خرد و جامعه در سطح کلان مجموعه‌ای از نیازها و خواسته‌ها دارند و آن جایی که جامعه نتواند فرصت مناسب و مکفی برای تحقق این نیازها برای اعضایش فراهم آورد و نهادهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی توان پاسخ‌گویی به این نیازها را نداشته باشد، این افراد هستند که به صورت فردی و برمبنای توان شخصی و دسترسی‌های فردی‌شان سراغ حل مسئله خواهند رفت و بالطبع راه‌حل کاهش پیش‌گویی‌ها و فالگیری‌ها رشد اقتصادی و بالا رفتن سطح رفاه عمومی توسعه سیاسی، تقویت فرصت‌های اجتماعی و امکان دسترسی فرهنگی در جامعه است چراکه افراد امکانی برای رفع نیازهایشان دارند و به تبع آن نیازشان به پیشگویی و آگاهی از آینده نامعلوم کاهش می‌یابد، اما با توجه به شرایطی که در جامعه ما حاکم است افراد توان مقابله با اتفاقات و رخدادهای لحظه‌ای را ندارند.

ازاین رو رمضان خواه تأکید کرده است: در این نوع جوامع ترس از تغییر برنامه‌های سیاستی دستگاه‌های اجرایی و دولتی، تغییر در شیوه عملکرد نهادهای عمومی و اضطراب ناشی از تصمیمات فردی موجب خواهد شد تا افراد خود را در مواجه با اتفاقات و وقایع غیرقابل مترقبه ناتوان، بی‌دفاع و بدون پشتیبان تصور کنند، بنابراین با توسل به پیش‌گویی و آگاهی از آنچه در انتظارشان است، از دل نگرانی و عدم اطمینانی که تجربه می‌کنند، می‌کاهند.

مروری بر نتایج مطالعات

برآیند برخی مطالعات نشان می‌دهد، افراد در هنگام کم اطمینانی و غیرقابل پیش‌بینی بودن شرایط جامعه، برای کاهش تنش و اضطراب سعی می‌کنند محیط اطرافشان را کنترل کنند و برای این کار از روش‌های مختلفی چون فالگیری استفاده می‌کنند. مریم امیری، روانشناس بالینی با اشاره به این پژوهش‌ها و مطالعات می‌گوید، ازجمله این مطالعات می‌توان به نتایج تحقیق هامرمان (۲۰۱۰) و مک گریکور (۲۰۰۸) اشاره کرد که نشان می‌دهد هرچه محیط جامعه قابل پیش‌بینی‌تر باشد به همان اندازه افراد آن جامعه تمایل کمتری به خرافات دارند. مطالعات جانعلی‌زاده و همکارانش (۱۳۸۸) نیز نشان می‌دهد میزان خرافه‌پرستی در زنان بالاتر از مردان است که البته مطالعات خارج از ایران نیز مؤید نتایج این تحقیق است که میزان تمایل به باورهای خرافی در زنان بیشتر از مردان است. تحقیقات فاضلی (۱۳۸۷) هم نشان می‌دهد که فالگیری نه تنها در خانواده‌های سنتی رایج است بلکه قشر مدرن را هم درگیر کرده است. ادوارد هانیز (روانشناس) نیز معتقد است افرادی که به فال تمایل دارند و به فالگیر رجوع می‌کنند از نظر احساسی و هیجانی افرادی ضعیف‌اند و به توانایی‌هایشان اعتمادی ندارند و دردترس و نگرانی زندگی می‌کنند.

این مسئله سبب می‌شود که به تصمیمات خود شک کنند و فالگیر در اینجا نقشی را ایفا می‌کند که راحت‌ترشک و تردیدشان را برطرف کنند. آنتونی گیدنز از جامعه‌شناس معروف، نیز معتقد است زمانی که فرد از درون احساس امنیت روانی نداشته باشد، دچار ترس و اضطراب می‌شود می‌ترسد و احساس می‌کند که در مشکلاتش غرق شده و به آن تجربه فردی «مرگ درونی» نام می‌دهد. گیدنز می‌گوید: در این مواقع فرد تصمیمات شتابزده می‌گیرد و ساده‌ترین و سریع‌ترین راه را برای به دست آوردن آرامش موقتی انتخاب می‌کند.»

این روانشناس یکی از دلایل مراجعه به فالگیر را ناشی ازعدم مراجعه به روانشناس می‌داند و بیان می‌کند: فقدان درک و آگاهی کافی درباره اختلالات روحی و روانی باعث گسترش مراجعه به فالگیرها شده و این عدم آگاهی و شناخت از اختلالات روانی سبب می‌شود که فرد مشکلات شایعی چون استرس و افسردگی را به‌عنوان مشکلی عمومی چون ضعف بدن تفسیر کند. علت دیگر می‌تواند احساس ننگ و شرم (استیگما) باشد که در کشورهای خاورمیانه، به خصوص در ایران، این حساسیت نسبت به اختلالات روحی و روانی وجود دارد و افراد از اینکه به آن‌ها برچسب مشکل روحی و روانی بخورد، به روانشناس مراجعه نمی‌کنند. ازطرفی دیگر فرد با مراجعه به روانشناس با دردهای روحی، درونی و تعارضاتش مواجه می‌شود و با کمک روانشناس به سمتی می‌رود که افکار و عقاید نامعقول را تغییر دهد. اما از آنجایی که برخی از افراد توان رویه‌رویی با مشکلات درونی‌شان را از آن مهم‌تر اعتمادی به توان خود ندارند، ترجیح می‌دهند به فالگیر مراجعه کنند.

علت دیگر هم به گفته این روانشناس، عدم پذیرش جایگاه روانشناس و روانپزشک در جامعه است و حتی برخی از افراد تفاوت بین روانشناس، مشاور و روانپزشک را نمی‌دانند. در مقابل فالگیری در فرهنگ ایران قدمتی چند صدساله دارد و در فرهنگ ایران جاافتاده و رایج هم است و افراد بدون نگرانی از برچسب به فالگیر مراجعه می‌کنند. در نهایت با توجه به نتایج تحقیقات انجام شده می‌توان دلایل اصلی مراجعه به فالگیر و تمایل به فال را در این موارد خلاصه کرد: «فشار اجتماعی، فقدان حمایت اجتماعی، کلیشه‌های جنسیتی، احساس روزمرگی، ناامیدی اجتماعی، تمایل به آینده‌نگری، مشکل گشایی، تفریح». این موارد گاه به صورت توأمان و گاه در قالب تک عامل بسترهایی را فراهم می‌کنند که موجب مراجعه و یا بهره‌گیری فرد از فال می‌شود.» براساس گزارش‌ها و تحقیقات صورت گرفته پیشین، آمار مراجعه به فالگیر در میان ایرانیان و هزینه‌های مالی صرف شده در این راه، قابل توجه است و ایرانی‌ها بالغ بر ۳۸۷ میلیارد تومان برای فالگیری هزینه می‌کنند. با این حال در مقاله «بررسی تجربه زیسته زنان تهرانی از پدیده فالگیری» تأکید شده که پدیده فالگیری در جامعه امروز ایران، اغلب در معرض نگاه‌ها و تحلیل‌های یک جانبه و سوگیرانه فراوانی قرارگرفته و همین امر باعث شده است که درک الکن و ناقصی از آن به وجود بیاید. بدین ترتیب، نگارنده مقاله برای رسیدن به فهمی عمیق‌تر و واقعی‌تر نسبت به این پدیده، تلاش کرده که از نگاه آسیب‌شناسانه، جنسیت‌زده و سوگیرانه دوری کند و به صورت همدلانه و بدون پیش‌داوری به روایات مراجعه‌کنندگان گوش فراداده و از خلال نقطه نظرات، تفاسیر و تجربه زیسته آنان به یافته‌های نوینی دست پیدا کند تا در نهایت ابعاد ناشناخته و مغفول این مسئله آشکار شود. به بیانی دیگر، به منظور نقش باورهای کلیشه‌ای در خصوص پدیده فالگیری، با انجام یک مطالعه میدانی تلاش شده تا تحلیل‌های معتبرتری در این باره ارائه شود.

جامعه مورد مطالعه، زنان تهرانی بین سنین ۲۰ تا ۴۰ سال (نسل پس از انقلاب ۵۷) هستند که سابقه چندین بار مراجعه به فالگیر را داشتند. اولین و برنگ‌ترین یافته این مقاله، بحث روابط عاطفی و ازدواج است. بدین شکل که فرد با مراجعه به فالگیر درمی‌یابد که یک رابطه عاشقانه جدید یا ازدواج را پیش رو دارد و یا این که باید به زودی خود را برای گسست رابطه عاطفی و طلاق و جدایی آماده کند. از سوی دیگر، آن‌ها برای کسب آگاهی از پایداری یا ناپایداری رابطه فعلی خود به سراغ فالگیر می‌روند تا به یک نوعی از سرمایه‌گذاری عاطفی خود اطمینان کسب کنند. نکته جالب توجه دیگری که وجود دارد، این است که فالگیران توانمندی را دارد که مسائل مخفی معشوق و نیت‌های پنهانی او را برای مراجعه کننده آشکار و برملا کند؛ به عبارت دیگر، از طریق فال می‌توان به واقعیت‌های ناپیدای روابط عاطفی دست پیدا کرد و از آن‌ها آگاه شد و حتی ممکن است هشدارهایی را در این باره دریافت کند. گاهی مراجعه کننده به منظور حل اختلافات و مشکلات رابطه عاطفی یا زناشویی خود به فالگیر رجوع می‌کند تا از راهنمایی‌های او بهره ببرد. موضوع بعدی، فرزندآوری و آینده فرزندان است. مسئله سوم، بحث روابط کاری و اجتماعی است که در اینجا به او راهنمایی می‌کند که در صورت بروز تنش و کشمکش در محیط کار، چه رویه‌ای در پیش بگیرد تا آسیبی متوجه او نشود. موضوع چهارم مسائل شغلی و اقتصادی است که درواقع فرد از آینده شغلی و وضعیت مالی خود اطلاعاتی کسب می‌کند و در خصوص انجام یک معامله یا شراکت، ممکن است مشورت‌هایی از فالگیر بگیرد تا بی‌گدار به آب نزند.

نکته مهمی که در این مقاله مورد اشاره قرارگرفته، این است که مراجعه کننده ممکن است نسبت به توصیه‌ها و هشدارهای فالگیر در تمامی این زمینه‌ها کاملا بی‌تفاوت باشد و بر اساس امیال، خواسته‌ها و منطق خود پیش برود. به عبارت دیگر، او همیشه یک شنونده منفعل نیست، بلکه این قدرت را دارد که گفته‌های فالگیر را سبک سنگین کند، تفسیر کند و برزندگی خود مطابقت دهد و در آخر انتخاب کند که به گفته‌های او توجه کند و یا آن‌ها را نادیده بگیرد. مورد پنجم اشاره دارد به مسائل تحصیلی و آموزشی. به این صورت که فالگیر آینده، موفقیت‌ها و مشکلات تحصیلی مراجعه کننده را پیشگویی می‌کند و یا نتیجه یک آزمون مهم و سرنوشت‌سازی همچون کنکور را پیشاپیش به اطلاع وی می‌رساند. موضوع بعدی، به جابه‌جایی‌های مکانی، مثل مهاجرت به شهر یا کشوری دیگر، سفر و یا نقل مکان به یک خانه و کاشانه جدید اشاره دارد.

پیشگویی وقایع بد و شوم مثل وقوع یک سانحه در آینده‌ای نزدیک، فوت یکی از نزدیکان و یا بیمار شدن مراجعه کننده یا یکی از عزیزان او از دیگر موضوعات مطرح در فالگیری است. باذکر این واقعیت، درمی‌یابیم که رجوع به فالگیر می‌تواند پرریسک باشد، چراکه ممکن است خبرهای خوشایندی از آینده نصیبمان نشود. و اما آخرین موضوع، این است که گاهی افراد باگره‌ها و موانعی در زندگی روزمره مواجه می‌شوند و به تبع آن به فالگیر مراجعه می‌کنند و او ریشه تمامی این مشکلات را به امور فرامادی چون طلسم و جادو نسبت می‌دهد. به عبارت دیگر، فالگیر حال بدجسمی و روحی شکست‌های عشقی، بدبیاری‌های خانوادگی و... را براساس این پدیده تحلیل می‌کند و در مواردی هم راه‌هایی برای ابطال آن‌ها پیشنهاد می‌کند. گاهی به منظور تصاحب یک شخص، مثل بازگشت معشوق از دست رفته، جلب توجه و مطیع کردن او و... از طلسم و دعا استفاده می‌شود.

یافته دیگری که در این مقاله شرح داده شده، نقش فال در زندگی مراجعه کنندگان است و به این واقعیت اشاره دارد که در لحظات سخت و طوفانی زندگی، فالگیر در نقش یک مأمن آرامش ظاهر می‌شود و به مراجعه کننده تسکین می‌دهد. همچنین فال، در مواقعی که فرد در وضعیت دوراهی و بلاتکلیفی قرارگرفته کمک کننده است و به او در زمینه تصمیم‌گیری یاری می‌رساند. اما مسئله متناقضی که در این باره وجود دارد، این است که در مواردی فالگیر می‌تواند برسردرگمی مراجعه کننده دامن بزند و وضعیت دشوار او را با مطرح کردن مسائل جدید بیش از پیش پیچیده کند. نقش مهم دیگری که فال در زندگی مشارکت‌کنندگان دارد، ابهام‌زدایی از منطق گنگ روابط انسانی است؛ بدین معنا که مراجعه کننده ممکن است از رفتار مبهم شخص خاصی در ذهنش سؤالات زیادی شکل بگیرد و لذا فال برای او وسیله‌ای برای رفع ابهام می‌شود. از سوی دیگر، آگاهی زودهنگام از سرانجام هر امری، مثل سرانجام یک رابطه، شغل، دوره تحصیلی و... یکی دیگر از دغدغه‌های بنیادین است که در اینجا فال، راه میانبری برای پاسخ به این دغدغه‌ها است. امیدبخشی به مراجعه کننده یکی دیگر از نقش‌های مهم فال است. به این شکل که فالگیر به فرد این نوید را می‌دهد که وضعیت نامطلوب، یکنواخت و راکد فعلی به زودی تغییر می‌کند و اوضاع بروفق مراد می‌شود. در حقیقت، فالگیری می‌تواند راهی برای برون‌رفت از روزمرگی‌های ملال‌آور باشد. در آخر، فال می‌تواند یک نوع تفریح و سرگرمی باشد و همیشه این طور نیست که افراد برای مسائل جدی و بغرنج زندگی خود به فالگیر مراجعه کنند؛ بلکه امکان دارد گاهی به منظور تصاحب یک شخص، مثل بازگشت معشوق از دست رفته، جلب توجه و مطیع کردن او و... از طلسم و دعا استفاده می‌شود.

سال‌نسل پس از انقلاب ۵۷) هستند که سابقه چندین بار مراجعه به فالگیر را داشتند. اولین و برنگ‌ترین یافته این مقاله، بحث روابط عاطفی و ازدواج است. بدین شکل که فرد با مراجعه به فالگیر درمی‌یابد که یک رابطه عاشقانه جدید یا ازدواج را پیش رو دارد و یا این که باید به زودی خود را برای گسست رابطه عاطفی و طلاق و جدایی آماده کند. از سوی دیگر، آن‌ها برای کسب آگاهی از پایداری یا ناپایداری رابطه فعلی خود به سراغ فالگیر می‌روند تا به یک نوعی از سرمایه‌گذاری عاطفی خود اطمینان کسب کنند. نکته جالب توجه دیگری که وجود دارد، این است که فالگیران توانمندی را دارد که مسائل مخفی معشوق و نیت‌های پنهانی او را برای مراجعه کننده آشکار و برملا کند؛ به عبارت دیگر، از طریق فال می‌توان به واقعیت‌های ناپیدای روابط عاطفی دست پیدا کرد و از آن‌ها آگاه شد و حتی ممکن است هشدارهایی را در این باره دریافت کند. گاهی مراجعه کننده به منظور حل اختلافات و مشکلات رابطه عاطفی یا زناشویی خود به فالگیر رجوع می‌کند تا از راهنمایی‌های او بهره ببرد. موضوع بعدی، فرزندآوری و آینده فرزندان است. مسئله سوم، بحث روابط کاری و اجتماعی است که در اینجا به او راهنمایی می‌کند که در صورت بروز تنش و کشمکش در محیط کار، چه رویه‌ای در پیش بگیرد تا آسیبی متوجه او نشود. موضوع چهارم مسائل شغلی و اقتصادی است که درواقع فرد از آینده شغلی و وضعیت مالی خود اطلاعاتی کسب می‌کند و در خصوص انجام یک معامله یا شراکت، ممکن است مشورت‌هایی از فالگیر بگیرد تا بی‌گدار به آب نزند.

نکته مهمی که در این مقاله مورد اشاره قرارگرفته، این است که مراجعه کننده ممکن است نسبت به توصیه‌ها و هشدارهای فالگیر در تمامی این زمینه‌ها کاملا بی‌تفاوت باشد و بر اساس امیال، خواسته‌ها و منطق خود پیش برود. به عبارت دیگر، او همیشه یک شنونده منفعل نیست، بلکه این قدرت را دارد که گفته‌های فالگیر را سبک سنگین کند، تفسیر کند و برزندگی خود مطابقت دهد و در آخر انتخاب کند که به گفته‌های او توجه کند و یا آن‌ها را نادیده بگیرد. مورد پنجم اشاره دارد به مسائل تحصیلی و آموزشی. به این صورت که فالگیر آینده، موفقیت‌ها و مشکلات تحصیلی مراجعه کننده را پیشگویی می‌کند و یا نتیجه یک آزمون مهم و سرنوشت‌سازی همچون کنکور را پیشاپیش به اطلاع وی می‌رساند. موضوع بعدی، به جابه‌جایی‌های مکانی، مثل مهاجرت به شهر یا کشوری دیگر، سفر و یا نقل مکان به یک خانه و کاشانه جدید اشاره دارد.

پیشگویی وقایع بد و شوم مثل وقوع یک سانحه در آینده‌ای نزدیک، فوت یکی از نزدیکان و یا بیمار شدن مراجعه کننده یا یکی از عزیزان او از دیگر موضوعات مطرح در فالگیری است. با ذکر این واقعیت، درمی‌یابیم که رجوع به فالگیر می‌تواند پرریسک باشد، چراکه ممکن است خبرهای خوشایندی از آینده نصیبمان نشود. و اما آخرین موضوع، این است که گاهی افراد باگره‌ها و موانعی در زندگی روزمره مواجه می‌شوند و به تبع آن به فالگیر مراجعه می‌کنند و او ریشه تمامی این مشکلات را به امور فرامادی چون طلسم و جادو نسبت می‌دهد. به عبارت دیگر، فالگیر حال بدجسمی و روحی شکست‌های عشقی، بدبیاری‌های خانوادگی و... را براساس این پدیده تحلیل می‌کند و در مواردی هم راه‌هایی برای ابطال آن‌ها پیشنهاد می‌کند. گاهی به منظور تصاحب یک شخص، مثل بازگشت معشوق از دست رفته، جلب توجه و مطیع کردن او و... از طلسم و دعا استفاده می‌شود.

یافته دیگری که در این مقاله شرح داده شده، نقش فال در زندگی مراجعه کنندگان است و به این واقعیت اشاره دارد که در لحظات سخت و طوفانی زندگی، فالگیر در نقش یک مأمن آرامش ظاهر می‌شود و به مراجعه کننده تسکین می‌دهد. همچنین فال، در مواقعی که فرد در وضعیت دوراهی و بلاتکلیفی قرارگرفته کمک کننده است و به او در زمینه تصمیم‌گیری یاری می‌رساند. اما مسئله متناقضی که در این باره وجود دارد، این است که در مواردی فالگیر می‌تواند برسردرگمی مراجعه کننده دامن بزند و وضعیت دشوار او را با مطرح کردن مسائل جدید بیش از پیش پیچیده کند. نقش مهم دیگری که فال در زندگی مشارکت‌کنندگان دارد، ابهام‌زدایی از منطق گنگ روابط انسانی است؛ بدین معنا که مراجعه کننده ممکن است از رفتار مبهم شخص خاصی در ذهنش سؤالات زیادی شکل بگیرد و لذا فال برای او وسیله‌ای برای رفع ابهام می‌شود. از سوی دیگر، آگاهی زودهنگام از سرانجام هر امری، مثل سرانجام یک رابطه، شغل، دوره تحصیلی و... یکی دیگر از دغدغه‌های بنیادین است که در اینجا فال، راه میانبری برای پاسخ به این دغدغه‌ها است. امیدبخشی به مراجعه کننده یکی دیگر از نقش‌های مهم فال است. به این شکل که فالگیر به فرد این نوید را می‌دهد که وضعیت نامطلوب، یکنواخت و راکد فعلی به زودی تغییر می‌کند و اوضاع بروفق مراد می‌شود. در حقیقت، فالگیری می‌تواند راهی برای برون‌رفت از روزمرگی‌های ملال‌آور باشد. در آخر، فال می‌تواند یک نوع تفریح و سرگرمی باشد و همیشه این طور نیست که افراد برای مسائل جدی و بغرنج زندگی خود به فالگیر مراجعه کنند؛ بلکه امکان دارد